

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.199/2020/7.

A tanács tagjai:

Dr. Kovács Zsuzsanna a tanács elnöke

Dr. Dzsula Marianna előadó bíró

Dr. Pataki Árpád bíró

A felperes:

... I. rendű

... II. rendű

A felperesek képviselője:

Dr. Gaudi-Nagy Tamás ügyvéd I-II. rendűért

Az alperes:

...

Az alperes képviselője:

Dr. Nehéz-Posony Katinka ügyvéd

A per tárgya:

Közösséghez tartozással összefüggő személyiségi jog megsértése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

I. és II. rendű felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.20.546/2019/4-II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 28.P.23.924/2018/10.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet – a másodfokú eljárási költség és illeték viselésére is kiterjedően – hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és II. rendű felpereseknek egyetemlegesen 304.800 (háromszáznégyezer-nyolcszáz) forint másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 130.000 (százharmincezer) forint másodfokú és felülvizsgálati eljárási illetéket az alperes köteles az államnak - külön felhívásra - megtéríteni.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperesek a magyar nemzet közösségéhez tartoznak. Az alperes által működtetett ... oldalon 2018. november 8-án a „Magyar ember nem lop, csak kalandozik” című cikk (a továbbiakban: cikk) azt sérelmezi, hogy „Meggzúntette a nyomozást a rendőrség az ... saját lába után maradt mintegy 13 milliárdos hiány ügyében. További tájékoztatást nem adnak arról sem, kihallgatták-e egyáltalán legalább a nyilvánvaló bűnösöket.” A cikk írója az uniós hivatalok fenti ügyben való eljárását elmarasztalóan értékeli, majd az államhatalom tevékenységét, magatartását minősíti akként, hogy az uniós pénzek lopása tovább folytatódhat, a miniszterelnök barátai, családtagjai védetségét élveznek és ez nem felel meg a jogállamiságnak. Ezt követően a szerző arról ír, hogy „Árpád fejedelem sem állította hadbíróság elé az Európát végigfosztogató vitézeit, hanem kitűntette őket. A rablást, gyűjtogatást és erőszakot – "kalandozást" – pedig nem jogi határozatok állították le, hanem az augsburgi csata. Ott az történt, hogy a bűdös magyar migránsok ugyan váltig állították, hogy ők bűncselekmény hiányában, sőt mellőzésével dúlják éppen a falvakat és kolostorokat. Ám az európai lovagok telibe szarták az ő játékszabályaikat és illiberális világképüket, és seggtől szájjig beléjük állították a pallást. Ezután a magyar banditák bátran hazaszaladtak, és elűjságolták, hogy kurva nagy verés jár most már a kalandozásért. Ebből aztán értettek, kisértatva felvették a kereszténységet, és ma már milyen büszkék rá.”

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[2] A felperesek keresetükben kérték megállapítani: az alperes az általa kiadott ... című hetilap online internetes oldalán megjelent "Magyar ember nem lop csak kalandozik" című cikkben a magyar nemzet közösségét sértő „bűdös magyar migránsok” és „magyar banditák” kifejezések használatával megsértette a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (1) bekezdésében és 2:54. § (5) bekezdésében védett, a magyar nemzet közösségéhez tartozáshoz fűződő személyiségi jogukat. Kérték az alperes kötelezését a jogsértő kifejezések cikkből való eltávolítására, a hvg.hu internetes portálon a keresetben közölt módon, időben és tartalom szerinti elégtétel adására és személyenként 200.000 forint sérelemdíj, valamint törvényes kamata megfizetésére.

[3] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Elismerte, hogy a per tárgyát képező kifejezések sértőek. Érvelése szerint azonban a célja az volt, hogy az ironia eszköztárával a megbélyegző közbeszéd helytelenségére döbbsentse rá az olvasót azzal, hogy a magyar kormány által használt kormányzati kommunikáció eszköztárát más kontextusba helyezte és a magyarokra alkalmazta. A kormányzati kommunikációnak ugyanis az a lényege, hogy a kormányzat azonosul a magyarsággal, ezért a szerző a kormányzat tevékenységét a magyarságnak tudja be, oda "extrapolálja". A cikk célja nem a magyar nemzet megsértése, hanem a megbélyegző kormányzati kommunikáció sértő jellegének szemléltetése. A sérelmezett kifejezések használata az ironiára tekintettel nem minősíthető indokolatlannak.

Bár a közlés a cikk szövege alapján a honfoglaláskori magyarságra vonatkozik, valójában áttételesen a cikk mondanivalója a jelenkori magyarságra vonatkozó kijelentésekre irányul.

Az első- és másodfokú ítélet

[4] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes megsértette az I. és II. rendű felperesek emberi méltóságát az általa üzemeltetett ... internetes oldalon 2018. november 8-án megjelent „Magyar ember nem lop, csak kalandozik” című cikkében a magyar nemzet méltóságát sértő „bűdös magyar migránsok” és „magyar banditák” kijelentések közlésével. Kötelezte az alperest a cikkből a sértő kifejezések eltávolítására, valamint 15 napon belül elnézést kérő közlemény megjelentetésére és a felperesek részére összesen 400 000 forint sérelemdíj megfizetésére.

[5] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában hangsúlyozta, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának a demokratikus társadalmakban kiemelt jelentősége van, amely azonban nem korlátozhatatlan alapjog, nem sértheti mások emberi méltóságát és az abból fakadó személyiségi jogokat. Ez a korlátozás akkor is érvényesül, ha a véleménynyilvánítás nem kifejezetten egy meghatározott személy, hanem a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságát sérti. Vizsgálta a perbeli kifejezések sértő jellegét, a cikk stílusát, a sértő kifejezések jelentését a szövegkörnyezetben és az irónia eszközének használatát. Mindezek értékelése eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy a cikk írója a „bűdös magyar migráns” kifejezést nem politikai, vagy jogi értelemben, hanem szitokszóként használja. Álláspontja szerint a nemzetet kifejező szóhoz kapcsolt két pejoratív jelző kifejezetten sértő szóösszetételt eredményez, amely bármely érintett közösség méltóságát sérti. Ha pedig valaki egy népet, felekezetet, etnikai, faji vagy vallási közösséget nevez „banditának”, az nem valamilyen tett, magatartás minősítését célozza, hanem olyan általánosító megbélyegzés, amely bármelyik közösség méltóságát sérti. A cikk mondanivalója a magyar nemzet méltóságát sértő kifejezések mellőzésével, sőt a jóízű határain belül maradó kifejezések alkalmazásával is ugyanúgy közölhető lett volna, ezért a véleménynyilvánítás szabadságával nem indokolható a kifejezetten a magyar nemzet méltóságát sértő kifejezések használata. A szerző a kormányzattal szemben megfogalmazott sértő hangvételű kritikáját a magyar nemzet közösségének egészére "extrapolálja", amellyel szemben állítása szerint sem kívánt illet megfogalmazni. Ezért nincs elfogadható magyarázat arra, hogy mi indokolhatná az olyan személyi körre vonatkozó sértő kifejezések használatát, amellyel szemben a szerzőnek nincs kritikus megjegyzése. A cikk címe és lényegi mondanivalója a közéleti közbeszéd kritikája is lehet, azonban ezt a szándékot egy átlagolvasó nem ismerheti fel.

[6] Az alperes fellebbezése folytán a másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperesek keresetét elutasította. A másodfokú bíróság a korábbi alkotmánybírósági gyakorlatra hivatkozással elvégzett jogértelmezés alapján arra a következtetésre jutott, hogy a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésében foglalt jogérvényesítés az egyén számára azokban az esetekben lehetséges, ha a közösség méltósága ellen felismerhetően és címzetten irányuló gyűlölködő támadás olyan jelentőségű és hatású, hogy a közösségi identitás lényegessége révén "átsugárzik" az egyén személyiségére és ennek révén az emberi méltóság sérelme megállapítható [96/2008. (VII.3.) AB határozat]. A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak azzal a megállapításával, hogy az átlagolvasó számára a cikkből nem ismerhető fel a politikai közbeszéd állapotáról szóló kritika. A másodfokú bíróság megítélése szerint a szerző a cikk második részében a magyarok kalandozásainak

hazai és európai nézőpontjait láttatja, ehhez használja a jelenlegi politikai közbeszéd hívószavait is (migráns, illiberális). A sérelmezett „bűdös magyar migráns” és „magyar banditák” fordulatot a kalandozások elszenvedőinek szempontjából alkalmazza, kitérve a hazai pályázatok elnyerése és az ehhez való európai viszony, illetve a történelmi múlt hódításaira és az erre adott európai válaszra is, mintegy párhuzamot állítva a múlt és jelen között. A másodfokú bíróság a PK 12. számú állásfoglalás szerinti szempontok alapján, a szövegrészek egészének és összefüggéseinek vizsgálata eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy a cikk olyan véleményt, értékelést, bírálatot tartalmaz, amely azt kritizálja, hogy a hatalom bizonyos eseményt hogyan kommunikál az országon belülre és kifelé, és arra milyen külső válaszok érkezhetnek. Ezért a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése alapján a jogsértés nem állapítható meg, az alperes magatartása nem irányul a magyar nemzet, vagy annak tagjai ellen, a szerző sérelmezett közléseit nem a magyarok közössége ellen címzi. A közösséghez tartozással összefüggésben a közösség elleni támadás hiányában pedig nem állapítható meg a közösség méltóságának sérelméről keresztül a felperesek emberi méltóságának sérelme.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[7] A jogerős ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérve. Megsértett jogszabályként hivatkoztak az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésére, a Ptk. 2:42. §-ára, a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésére, a Ptk. 2:51. és 52. §-aira, valamint a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 507. § (2) bekezdésére és 279. § (1) bekezdésére. Felülvizsgálati álláspontjuk szerint a jogerős ítélet a Pp. 507. § (2) bekezdését megsértve helytelenül jutott arra a következtetésre, hogy a cikkben kifogásolt kifejezések, mint a nemzet közösségét indokolatlanul bántó vélemény nem alkalmas arra, hogy általában véve a közösséghez tartozó személy személyiségi jogának (emberi méltóságának) a sérelméről is okozza. A per tárgyát képező cikk becsmérlő, gyűlölködő jelleggel került megírásra, amelyben a „bűdös magyar migráns” és a „magyar bandita” fordulatok a gyűlöletbeszéd kategóriájába tartoznak, ez a megfogalmazás egyértelműen sérti a magyar nemzethez tartozó személyeket, így felpereseket is. A „migráns” kifejezést - amely lehet semleges tartalmú is - a cikk szövegkörnyezetében kell értékelni és az adott a kontextusban kell értelmet adni a jelentésének. A mai magyar közbeszédben a „migráns” kifejezés kifejezetten szitokszóvá, pejoratív jelzővé vált, amelyhez egy ugyanilyen negatív értelmű, becsmérlő szót, a „bűdös” jelzőt kapcsolva, a kettős tartalmú gyalázkodó kifejezés a gyűlöletbeszéd kategóriájába tartozik. A „bandita” szó használata a cikk szövegkörnyezetében pedig olyan általánosító megbélyegző tartalmú, amely bármelyik közösség méltóságát és büszkeségét sérti. A „bűdös magyar migráns” és a „magyar bandita” szófordulat a közbeszéd általánosan elfogadott jelentéstartalmait alapján sértik a közérkölcst, és mivel a gyűlöletbeszéd kategóriájába tartoznak, méltóságukban is sértik a magyar polgárok közösséghez tartozásához való jogát. A cikk a „kalandozások” névvel jelölt „honbiztosító” hadjáratokra olyan beállítással utal, amelyben maró gúnnyal és gyűlöletkeltésre alkalmas kifejezésekkel tesz történelmietlen módon egyenlőségjelet a honviszasszerzés korabeli, magas kultúrájú magyarság és a jelenben Európát pusztulással fenyegető bevándorlók között. A cikk bűnözők gyűlekezeteiként utal a korabeli magyarságra és áttételesen a mai kor magyarságára is a közpénzek felhasználásával kapcsolatos visszaélésekre utaló okfejtésén keresztül. Mindez túllépi a véleménynyilvánítás megengedett határait. Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése megfelelő jogalapot teremt a perbeli igény érvényesítésére, amely a vélemény-nyilvánítás szabadságával kapcsolatban mindenkire kötelező alkotmányos korlátot határoz meg. A másodfokú bíróság a német jogból átvett, magyar jogszabályi környezettől idegen átsugárzás teóriájának önkényes

alkalmazásával, tévesen vizsgálta, hogy a közösséget ért kollektív jogsértés mennyiben hat ki az egyénre, vagy mennyiben sérti őt, abból kiindulva, hogy csupán az egyénen keresztül érvényesíthetők az adott jogsértés szankcióként meghatározott intézkedések. A Ptk. 2:54. § (5) bekezdésének alkalmazásához ugyanis nem szükséges a sérelmezett közlésnek az egyénre sugárzó, őt sértő jellegét vizsgálni. Az irányadó jogszabály szerint az egyén szerepe a közösséget ért jogsérelem miatti igényérvényesítés vonatkozásában az, hogy a saját nevében, saját személyiségi jogának megsértésére alapítva érvényesítheti a megállapított jogsértések miatti szankciót. A másodfokú bíróság a Pp. 279. § (1) bekezdését és 507. § (2) bekezdését megsértve téves mérlegeléssel jutott arra a következtetésre, hogy nem lehet a sérelmezett szólást a közösség méltósága ellen felismerhetően és címzetten irányuló gyűlölködő támadásnak minősíteni.

[8] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte, annak helyes indokaira hivatkozással. Érvelése szerint a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésének alkalmazása során nem elegendő a jogsértés megállapításához önmagában az, hogy a közlésben a "magyar nemzet" szókapcsolat, vagy a magyarsággal kapcsolatos – akár negatív jelentéstartalmú – megállapítások szerepelnek. A sérelmezett cikk nem kifejezetten a magyarságot helyezi a kritika célpontjába, hanem Magyarország politikai vezetését (a kormányt és az ügyészséget) és annak döntéseit, valamint kommunikációját. A sérelmezett közlésben használt kifejezés az összefüggések alapján nem öncélúan gyalázkodó, azoknak a szövegben tartalmi és stílusbeli szerepe van, az író az irónia eszközét alkalmazta. A cikk egésze nem a magyarságról és annak tulajdonságairól szól, hanem kifejezetten a mai magyar kormány európai közösségben folytatott magatartását hasonlítja össze a honfoglalást követően a magyarok zsákmányszerző portyázásaival. A felperesek érvelésével szemben, az augsburgi csata nem a honfoglaláshoz szorosan kapcsolódó honvédő ("honbiztosító") háború volt, hanem ellenkezőleg, a magyar csapatoknak a Kárpát-medencén túl folytatott támadó jellegű csatája. Az Alkotmánybíróság és az EJEB joggyakorlata szerint a politikai szólásszabadság különös védelme az egész jogrendszert átható követelmény, amelyet - egyéb körülményekre is tekintettel - minden esetben alkalmazni kell, amikor a vitatott véleménynyilvánítás a közösséget érintő kérdésben, a közügyek megvitatása során hangzik el.

A Kúria döntése és jogi indokai

[9] A felülvizsgálati kérelem alapos a következők szerint.

[10] A felülvizsgálati kérelem alapján a Kúriának érdemben azt kellett megítélnie, hogy a jogerős ítélet a Ptk. 2:54 § (5) bekezdését megsértve mellőzte-e a személyiségi jogsértés megállapítását és utasította el a keresetet.

[11] Ennek megítéléséhez a Ptk. 2:54. § (5) bekezdését kellett értelmezni összhangban az Alaptörvény II. cikkével, valamint a IX. cikk (1) és (4)-(5) bekezdéseivel, figyelemmel az Alkotmánybíróság által ezeknek az alapjogoknak az értelmezése tárgyában kialakított gyakorlatára is. Az Alkotmánybíróság a 3/2015. (II. 2.) AB határozatában kifejtette, hogy „[a]z Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.... E követelményből – az Alaptörvény 28. cikkére is tekintettel – a bíróságoknak

az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák.” (Indokolás [21]).

[12] Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához, míg a (4) bekezdés alapján a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére. Az (5) bekezdés szerint a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére.

[13] Az Alaptörvény IX. cikk (4) és (5) bekezdéseit Magyarország Alaptörvényének negyedik módosítása 2013. április 1-jei hatállyal iktatta be, kimondva, hogy az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott alkotmánybíróági határozatok hatályukat veszítik. E rendelkezés nem érinti az ezen határozatok által kifejtett joghatásokat. Ennek amiatt van jelentősége, mert a módosító rendelkezés megváltoztatta a korábbi alkotmánybíróági határozatok figyelembe vételének a lehetőségét. Az Alaptörvény negyedik módosítása miatt az Alkotmánybíróság - újfent - vizsgálta a korábbi határozataiban foglalt érvek felhasználhatóságát, kimondva, hogy "[a]z Alkotmánybíróság az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése {13/2013. (VI.7.) AB határozat, Indokolás [32]-[33]}.

[14] A másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az Alaptörvény záró rendelkezésének a módosítását, és ítéletében olyan alkotmánybíróági határozatokat hívott fel, amelyek – a módosítás utáni megerősítésük hiányában – nem iránymutatóak. Így a perben alkalmazandó Ptk. 2:54. § (5) bekezdésének értelmezése során tévesen hivatkozott a meghaladottá vált 96/2008. (VII.3.) AB határozatban kifejtett ún. átsugárzás teóriájára, amely az Alkotmánybíróság által vizsgált Ptk-t módosító törvény ún. gyűlöletbeszéd törvényi tényállása és az Alaptörvény adott szakasza [IX. cikk (5) bekezdés] közötti tartalmi egyezés hiányában nem irányadó.

[15] A Ptk. 2:54. § (5) bekezdése szerint a közösség bármely tagja jogosult a személyisége lényeges vonásának minősülő, a magyar nemzethez, illetve valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösséghez tartozásával összefüggésben a közösséget nagy nyilvánosság előtt súlyosan sértő vagy kifejezőmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem esetén a jogsértés megtörténtétől számított harmincnapos jogvesztő határidőn belül a személyiségi jogát érvényesíteni.

[16] E rendelkezéshez fűzött miniszteri indokolás szerint, "a személyiség lényeges vonásának minősülő jogsértés" szöveg beiktatása azért szükséges, hogy csak komoly esetben és csak ténylegesen a közösséghez tartozók kapjanak jogvédelmet. A "nagy nyilvánosság

előtt" fordulat alkalmazása azt a célt szolgálja, hogy perszonális kapcsolatok és magánbeszélgetések ezen a címen ne kerüljenek bírósági tárgyalóterembe, míg a "súlyosan sértő" vagy "kifejezésmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem" szöveg alkalmazása azért szükséges, mert a kritika bizonyos szintjét egy közösségnek is túrnie kell.

[17] A Kúria a jogvita elbírálása során tekintettel volt arra is, hogy az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleménynyilvánítás szabadságából fakadó követelmények érvényesülése körében az Alkotmánybíróság már vizsgálta és meghatározta azokat a szempontokat, amelyeket a bíróságnak a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése szerinti jogsértés megítélésakor figyelembe kell vennie [6/2021. (II.19.) AB határozat, 7/2021. (II.19.) AB határozat].

[18] Az Alkotmánybíróság a 6/2021. (II.19.) AB határozatában (a továbbiakban: AB1.) kifejtettek szerint, az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésének szövegére, céljára, illetve az Alkotmánybíróság korábbi joggyakorlatára figyelemmel megállapítható, hogy a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji és vallási közösségek méltósága védelmében a véleménynyilvánítás szabadsága és így a közügyeket érintő szólás alkotmányosan korlátozható. A véleményszabadság már nem nyújt védelmet a közösségekkel kapcsolatos olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső közléseknek, amelyek célja a pusztá gyűlölködés, a közösséghez tartozó személyek emberi mivoltában való megalázása, a súlyosan bántó vagy sértő kifejezések használata, illetve más jogsérelem okozása. Ilyen célra nem irányulhat a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása. A közéleti vitában kifejtett vélemény megfogalmazása sem járhat az emberi méltóság korlátozhatatlan magjának sérelmével, így a közösséghez tartozó személyek emberi státuszának nyilvánvaló és súlyos becsmérlésével (Indokolás [23]). A véleménynyilvánítás szabadságának határa ugyanakkor nem valamely közösségnek (illetve a hozzá tartozó egyes személyeknek) a megsértése, hanem a közösség méltóságának megsértése. A közösség méltóságának megsértése nem azonos a közösség megsértésével, s még kevésbé a közösség egyes tagjai érzéseinek megsértésével. A közösséghez tartozó egyén emberi méltóságának a közösséghez való tartozásával összefüggő megsértése természetesen az egyén szubjektív érzéseinek a megsértését is eredményezi. Visszafelé ez azonban nem törvényszerű: a közösség valamely tagja szubjektív értékítéletének, érzelmi beállítottságának vagy esetleges érzékenységének a megsértése nem feltétlenül jelenti az illető emberi méltóságának, illetve a közösség méltóságának a megsértését. Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésében nevesített közösségekhez tartozó egyes személyeket szubjektíve esetlegesen sértő, de emberi méltóságuk sérelmét el nem érő kifejezéseket az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése védi (Indokolás [24]).

[19] Az Alkotmánybíróság azt is meghatározta, hogy milyen esetben minősül „kifejezésmódjában indokolatlanul bántónak” egy olyan vélemény, amely kifejtésének célja valamely közügy megvitatása, a közhatalom, illetve a közhatalmat gyakorlók ellenőrzése és a közvélemény tájékoztatása, figyelmének felhívása. Rámutatott, hogy a vélemény kifejezésének a választott formája, stílusa nem lehet következtelenül vagy túlzóan bántó, de a bírálat, irónia, bizonyos fokú provokáció, adott esetben enyhén sértő vagy bántó közlések is a véleménynyilvánítás szabadságának védelme alatt maradnak. Ez az értelmezés illeszkedik a törvény szövegéhez, figyelembe veszi a véleményalkotó stílusválasztási szabadságát, és nem vezet a véleménynyilvánítás szabadságának aránytalan korlátozásához sem. Az Alkotmánybíróság felhívta ugyanakkor a rendelkezést alkalmazó bíróságok figyelmét, hogy adott közlés üzenetét, célját, illetve sértő vagy bántó voltának mértékét a vitatott közlés tartalma és formája mellett az adott médiumon belüli kontextusára, valamint a társadalmi környezetre tekintettel lehet kellő alapossággal megítélni (Indokolás [27]). Az Alkotmánybíróság iránymutatása szerint a fenti megállapítások fényében értelmezhető az

Alaptörvénnyel összhangban a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése. Feltétlenül „súlyosan sértő”-nek, illetve „kifejezőmódjában indokolatlanul bántó”-nak minősíthető a közlés, ha a közösség tagjai emberi méltóságának korlátozhatatlan magját sérti, illetve ha egyébként öncélúan a közösség, illetve tagjai méltóságának a megsértésére irányul (Indokolás [25]).

[20] Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerint a véleménynyilvánítás szabadsága mindig csak az Alaptörvény értékrendjén belül értelmezhető, a IX. cikk (5) bekezdés alapján pedig a magyar nemzet becsmérlése, vagy irányában gyanakvást keltő megfogalmazások nem egyeztethetőek össze az Alaptörvény értékrendjével ... a véleménynyilvánítás szabadságának alaptörvényi védelme eleve nem terjed ki azokra az esetekre, amikor valaki a véleménynyilvánítás szabadságát úgy gyakorolja, hogy az mások emberi méltóságának, továbbá a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére irányul. Ezért ezen tényállások tekintetében az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének sérelme fel sem merülhet. {3206/2013. (XI.18.) AB határozat, Indokolás [22]-[23]}.

[21] A Kúria a konkrét jogvitában a véleménynyilvánítás szabadságának és az emberi méltóság, illetve ezzel összefüggésben a „községek méltóságának” védelme ütközése mentén az Alkotmánybíróság határozataiban megfogalmazott - fent ismertetett - szempontok figyelembe vételével vizsgálta a sérelmezett közlés jogsértő jellegét. Az érdekmérlegelés során a Kúria a következő következtetésekre jutott:

[22] A Kúria megítélése szerint - a jogerős ítélet indokolásával szemben - a jogsértés megállapításához nem a sérelmezett közlésnek a közönségről az egyénre sugárzó jellegét kell elsődlegesen vizsgálni, helyette azt szükséges előtérbe helyezni, hogy a cikkben kifogásolt kifejezések a véleménynyilvánítás szabadságának védelme alá tartoznak-e. A jogerős ítéletnek az a megállapítása sem helytálló, hogy az „átsugárzásnak” minimális követelménye a sérelmezett nyilatkozat támadó jellege. A Ptk. 2:54. § (5) bekezdése a jogsértés feltételeként nem utal az agresszióra vagy a támadó jellegű kifejezésre, ezért ilyen feltételt a bíróság sem állíthat. Ezt az értelmezést az Alaptörvény negyedik módosításának indokolása is megerősíti, amely a gyűlöletbeszéd mellett a „gyűlölködő megnyilvánulás” kifejezést használja, ez pedig nem azonosítható az erőszakkal (támadó jelleggel).

[23] A jogsértés megítélése szempontjából jelentősége van a közlés céljának, hogy annak kifejtésére közéleti vita keretében került sor, továbbá, hogy a véleménynyilvánítót megilleti a stílusválasztás szabadsága. A sérelmezett közlés tartalmának és formájának megítéléséhez szükséges a cikk mondanivalójának és az adott közlés szövegösszefüggésben való vizsgálata.

[24] A másodfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a sérelmezett kijelentéseket tartalmazó cikk – a megfogalmazás módjában, stílusában és tartalmában – két elkülöníthető részből áll. A cikk első nagyobb egysége a miniszterelnök vejét érintő nyomozás megszüntetésével, mint a közéletet foglalkoztató eseményekkel kapcsolatos tájékoztatást elemzi, és az uniós hivatalok, valamint az államhatalom tevékenységét értékeli úgy, hogy az uniós pénzek lopása tovább folytatódhat, majd a miniszterelnök családtagjainak és barátainak biztosított mentességet sérelmezve eljut a jogállamiság kritikájáig („a jogállam bassza meg magát”). Ezt követően a második rész az államalapítás előtti idősakra, a kalandozások korára tekint vissza, ezzel mintegy párhuzamot állít a múlt és a jelenkor eseményei között. Az írás

eszköztára, stílusa itt még felfokozottabb, számos erőteljes, durva, trágár kifejezést is használva. A cikk mondanivalója szerint a kalandozások korának is az „európai lovagok” vetettek véget az augsburgi csatával, és nem a magyarok vezére vonta felelősségre az Európát fosztogató vitézeit. Ennek szemléltetéseként ír a szerző a „bűdös magyar migránsok”-ról, akikbe „seggől szájjig beléjük állították a pallost”, majd a „magyar banditák” jellemzésén (bátran hazaszaladtak) keresztül jut el a kereszténység felvételéig.

[25] A Kúria nem tartotta elfogadhatónak a másodfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy a cikkben a „bűdös magyar migráns” és a „magyar banditák” kifejezések csupán a kalandozások elszenvedőinek szempontjából alkalmazott szófordulatok, amelyek a jelenkor eseményének a múlttal való párhuzamba állításával kifejezett véleménybe ágyazva, nem minősíthetők a közösség méltósága ellen irányuló „gyűlölködő támadásnak”.

[26] Az Kúria az elsőfokú bíróság megállapításával értett egyet, mely szerint a magyar nemzethez tartozókra a „bűdös” és a mai közbeszédben pejoratív tartalmú „migráns” jelzők, illetve a „magyar banditák” kifejezés használata a magyar nemzet közösségének méltóságát sérti.

[27] A vélemény kifejezésének a választott formája, stílusa megítélése során a jogsértés megállapítására nem ad alapot önmagában az, hogy a vélemény az adott közösség szempontjából semleges, nem bántó kifejezésekkel is kifejezhető lett volna (AB1. Indokolás [26]). A bírálat, az irónia, a bizonyos fokú provokáció vagy enyhén sértő, bántó kifejezésmód pedig a véleménynyilvánítás szabadságának védelme alatt áll (AB1. Indokolás [27]).

[28] E szempontok figyelembe vételével megállapítható, hogy a „magyar migráns” kifejezés - a közbeszédben a „migráns” szó pejoratív jelentése miatt - sértő ugyan, a szerzőnek azonban éppen ez volt a célja a kormány migrációval kapcsolatos kommunikációjának szemléltetéséhez, amely így a véleménynyilvánítás szabadságának védelme alatt áll. A kifogásolt közlés súlyosan sértő jellegét a „bűdös” jelző használata okozza, amelynek a Kúria a sérelmezett kifejezés jogsértő jellegének megítélésében kiemelt jelentőséget tulajdonított. A „bűdös” jelző emberre való használata, ha nem kifejezetten a fizikai jelenség leírására alkalmazzák, tudatosan bántó, megalázó, amely jelentésénél fogva (taszító, kerülendő, undorító) alkalmas az emberi méltóság megsértésére, az ember emberi mivoltában való megalázására. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a magyar nemzetet kifejező szóhoz kapcsolt két pejoratív jelző így olyan, kifejezetten sértő minősítés, amely bármely érintett közösség méltóságát sérti. Valamely nép, felekezet, etnikai vagy vallási közösség tekintetében pedig a „bandita” jelző használata olyan általánosító megbélyegzés, amely ugyancsak súlyosan sértő.

[29] A Kúria a kifogásolt kifejezéseket a szövegösszefüggésben és a társadalmi környezetre tekintettel is vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy a sérelmezett kifejezések a magyar nemzethez tartozók közösségére nézve indokolatlanul bántóak is. A szerző a cikkben a közéleti vita keretében a jelenkor és a múlt párhuzamba állításával annak a kívánságának ad hangot, hogy az Európai Unió hivatalai ugyanolyan határozottsággal lépjenek fel a magyar kormánnyal szemben, mint az augsburgi csatában az európai lovagok a magyar sereggel szemben. Az írásműben a trágár szavak és a magyarságot gyalázó kifejezések használata, mintegy írói eszközként a szerző felháborodását kívánta szemléltetni,

amelyet feltehetően a közéleti vita középpontjába helyezett téma váltott ki belőle. A közéleti vitában az elmarasztaló vélemény kifejezése a véleménynyilvánítás szabadsága által védett érték, azonban a cikkben ennek kifejezéséhez használt írói eszköz és az ironia műfaji sajátossága sem adhat korlátlan felmentést mások emberi méltósága, vagy a közösségek méltósága megsértésének felelőssége alól.

[30] Helytállóan vonta az értékelés körébe az elsőfokú bíróság, hogy a szerző a kormánnyal szemben a sértő tartalmú bírálatát a magyar nemzetközösség egészére vonatkozóan fogalmazta meg, így a jogsértő kifejezéseket az adott nemzethez tartozó olyan személyi körre is alkalmazta, amellyel szemben maga sem kívánt kritikát megfogalmazni. Ezáltal a közlés gondolati tartalma és formája nem áll egymással összhangban. A vélemény kifejezésének ez a formája és módja indokolatlanul gyalázkodó, a közlés üzenetéhez szükségtelenül kapcsolódó, ezért öncélú. A „bűdös magyar migráns” és a „magyar banditák” kifejezést a cikk szövegének kontextusába helyezve, tartalmát és a hozzá fűzött egyéb sértő kijelentéseket is figyelembe véve, a Kúria úgy ítélte meg, hogy a szerző célja a sérelmezett kifejezések használatával kifejezetten a provokáció, a véleményszabadság határainak feszegetése. A vélemény kifejezésének ez a módja még a közügyekkel összefüggő vitában is meghaladja a véleménynyilvánítás szabadságának kereteit, érdemben ugyanis semmivel sem járul hozzá a közügy megvitatásához, és nem minősíthető a közérdekű vitában az egyén szabad kibontakozásának az eszközeként sem.

[31] Csupán utal arra a Kúria, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága - így a szükséges és arányos mértékű beavatkozás - éppen abban nyilvánul meg, hogy az elsőfokú bíróság nem a cikk eltávolítására kötelezte az alperest, nem az abban kifejtett véleményt „tiltotta meg”. A szerző a cikkben szabadon kifejthette a véleményét a politikai közéletről, a magyar miniszterelnökről és családtagjairól, a rendőrség munkájáról, akár a korábbi történelmi kor párhuzamba állításával is szemléltetve meggyőződését a hatalmi szervek kifogásolt intézkedéseiről. A jelen per tárgya a cikkben megfogalmazott, a közéletet érintő vélemény „eltávolítása” helyett a nemzeti közösséghez tartozással összefüggő jogsértés volt, ezért az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) a felülvizsgálati kérelemben megjelölt határozatai – amelyek tárgya egyébként sem a nemzetet megalázó kifejezések vizsgálata volt – nem relevánsak. Az EJEB a hasonló jellegű jogsértéseknél az Emberi Jogok Európai Egyezményének szólásszabadságot védő 10. cikke mellett a joggal való visszaélést tiltó 17. cikket is figyelembe veszi, ide sorolva azt az esetet is, ha valaki visszaél a szólásszabadsággal.

[32] Mindezekre tekintettel a Kúria úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a magyar nemzet közösségét súlyosan sértő, kifejezésmódjában indokolatlanul bántó kifejezések használata miatt a magukat a közösséghez tartozónak valló felperesek emberi méltóságának megsértését. Ezért a jogerős ítélet a Ptk. 2:45. § (5) bekezdését megsértve változtatta meg az elsőfokú bíróság ítéletét és utasította el a keresetet.

[33] A kifejtettekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a Pp. 405. (1) bekezdése szerint a Pp. 383. § (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[34] Alaptörvény II. cikk, IX. cikk (1), (4)-(5) bekezdés, Ptk. 2: 51. § (1) bekezdés, 2: 52. § (1) bekezdés, 2: 54. § (5) bekezdés

Záró rész

[35] A Kúria a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte a pervesztes alperest az eredményes felülvizsgálattal élő felperes által felszámított, a jogi képviselével felmerült, ügyvédi munkadíjból álló másodfokú és felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére, amelynek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése és 4/A. § (1) bekezdése alapján határozta meg.

[36] A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán [1990. évi XCIII. törvény 62. § (1) bekezdés f) pont] le nem rótt másodfokú és felülvizsgálati eljárási illetéket a Pp. 102. § (1) bekezdése alapján az alperes köteles az államnak megfizetni.

Budapest, 2021. március 24.

Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. a tanács elnöke, Dr. Dzsula Marianna s.k. előadó bíró, Dr. Pataki Árpád s.k. bíró

A kiadmány

hitelül:

S.K.

bírósági ügyintéző